

AVSLØRENDE STILLHET, TILDEKKENDE ORD

I «Anna og kjærligheten» klarer Birger Emanuelen å smi en god roman ut av tilsynelatende banale sjabloner.

BJØRN GABRIELSEN

ANNA ER JORDMOR i en av disse ubestemmelige norske småstedene som gjerne er åsted for nyere norske romaner. Hun er enke, og hun har også tydeligvis hatt en sønn, Ragnar. Forfatter Birger Emanuelen venter lenge med å fortelle hva som skjedde med Ragnar, gjennom mesteparten av fortellingen får leseren bare vite om hans eksistens og død gjennom referanser til «det lange året etter Ragnar». Anna har også, uten at forfatteren går i for mange detaljer, hatt et forhold til en annen kvinne mens mannen hennes var i live.

SETTE ORD PÅ TING. Hovedelementene i «Anna og kjærligheten» er altså bygget opp av noen ganske trygge elementer: Dødt barn og tabusex, for å si det plumpt.

Men et rent handlingsreferat yter ikke «Anna og kjærligheten» rettferdighet. Romanens styrke ligger i Emanuelens mot til å analysere de virkelig store følelsene og hans evne til å gjøre dette uten at det blir latterlig. Som når han beskriver hovedpersonens reaksjoner på andres medfølelse: «Hver gang noen mente de kunne begripe hva det var, dette som nå engang var hennes liv, forsvant det for Anna selv. Alle som sa de forstod hva som hadde hendt henne, forstod det med sine følelser og ord, med sitt eget indre. Og i all denne forståelsen, i alt Anna måtte godta, mistet hun litt etter litt den hun var.»

Alle som har gått gjennom en krise vil kjenne igjen denne situasjonen, at «å sette ord på ting» kan gjøre en opplevelse fattigere og mindre.

HOLDE TING TILBAKE. Denne problemstillingen belyses fra en annen vinkel når Anna, alene i sin leilighet etter en fjelltur med kolleger, tenker på om hennes avdøde ektemann kjente til hennes utenom-ekteskapelige forhold:

«Nei, det ville vært synd og skam om Malvin ikke hadde noe han ville skjule. Allerede der strittet det imot, det ordet, skjule. Så vondt det lød. Når tid hadde den forestillingen vokst frem, at det vi holdt tilbake, var noe vi skjulte?»

Å unnlate å si noe er altså ikke det samme som å holde noe skjult, på samme måte som at det å formulere noe, ikke er det samme som å skape. Ordnes betydning er ambivalent, forskjellen mellom å gjemme og vise frem er ikke nødvendigvis så stor. Dette går igjen i romanen, som i gjenfortellingen om Agnodike som måtte forkle seg som gutt for å studere medisin. Men ingen kvinner ville ha en mann til å hjelpe dem med fødselen, så da sendte de bud på Agnodike som kom til dem, forkledd som mann.

Samtidig ligger det en tragedie i nettopp denne ambivalensen mellom å vise og holde tilbake, noe som i fortellingen illustreres i en konflikt som Anna kommer oppi, en konflikt som berører og angår alle tidligere sentrale opplevelser i hennes liv.

Birger Emanuelen har satt seg fore å skrive om død og kjærlighet, og sannelig har han ikke kommet unna med det.

bjorn.gabrielsen@dn.no

VELTURNERT. Birger Emanuelen analyserer de virkelig store følelsene, og det uten at det blir latterlig.

BIRGER EMANUELSEN
«ANNA OG KJÆRLIGHETEN»
Tiden, 204 sider

